

การศึกษาสถานภาพและความสามารถในการแข่งขันของ
ธุรกิจบริการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสุขภาพในประเทศไทย

สำนักบริหารการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว
กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

จัดทำโดย
บริษัท ซี เอ อินเตอร์เนชั่นแนล อินฟอร์เมชั่น จำกัด
มิถุนายน 2553

คำนำ

รายงาน สรุปการศึกษาสถานภาพและความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการ ทดสอบทางการแพทย์และตรวจสุขภาพในประเทศไทย เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา “โครงการการประกอบธุรกิจบริการของไทย เพื่อจัดทำแนวทางในการอนุญาตหรือมาตรการสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ และส่งเสริมพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย ” ข้อมูลที่นำเสนอนี้ ได้จากการศึกษาทั้งข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมির่วมกันเพื่อวิเคราะห์ด้านสถานภาพการประกอบธุรกิจ และความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการเป้าหมาย ซึ่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ได้มอบหมายให้บริษัท ซี เอ อินเตอร์เนชั่นแนล อินฟอร์เมชั่น จำกัด ดำเนินการในช่วงเดือน สิงหาคม 2552 ถึง มิถุนายน 2553 โดยข้อมูลทุติยภูมินั้นได้จากการศึกษาทบทวนข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแต่ละธุรกิจทั้งในภาครัฐและเอกชน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิได้จกสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญในธุรกิจ การสำรวจความคิดเห็นจากผู้ประกอบการในธุรกิจ และการสัมมนาระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐภาคเอกชนในธุรกิจ

ทั้งนี้รายงานฉบับสมบูรณ์ ที่มีเนื้อหาครบถ้วนในส่วนกรอบแผนงานและกลยุทธ์ในการป้องกันผลกระทบและการพัฒนาขีดความสามารถของสถานประกอบการไทย เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือการเข้ามาประกอบกิจการของสถานประกอบการต่างชาติ ผู้อ่านสามารถติดต่อขอข้อมูลได้จาก สำนักบริหารการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

คณะที่ปรึกษาโครงการขอขอบคุณกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและหน่วยงานทั้งภาครัฐและสมาคมธุรกิจเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสถานประกอบการในทุกสาขาธุรกิจ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้การศึกษาครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ทุกประการ

หัวหน้าทีมที่ปรึกษาโครงการ ฯ

เพ็ญจิต สิงห์โทธราช

บริษัท ซี เอ อินเตอร์เนชั่นแนล อินฟอร์เมชั่น จำกัด

มิถุนายน 2553

สถานภาพและความสามารถในการแข่งขันของ ธุรกิจบริการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสุขภาพ

ธุรกิจบริการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสุขภาพ ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง สถานพยาบาลที่ให้บริการโดยนักเทคนิคการแพทย์หรือนักวิทยาศาสตร์การแพทย์ โดยบริการประกอบไปด้วย การตรวจเช็คสุขภาพ (Physical Check-up) เพื่อตรวจสอบหาความผิดปกติของร่างกายในส่วนต่างๆตามความต้องการของลูกค้า และตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างทาง การแพทย์อื่นๆ เช่น การตรวจวิเคราะห์ชิ้นส่วนร่างกาย ชี้นเนื้อ น้ำเหลือง เลือด เป็นต้น จากการศึกษาข้อมูลผู้ประกอบการที่ขึ้นทะเบียนขออนุญาตประกอบกรกับกองประกอบโรคศิลปะ กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ณ ปี 2550 มีจำนวน 43 รายในปี 2550 ซึ่งเป็นผู้ให้บริการคลินิกเทคนิคการแพทย์ทั่วไปและยังไม่ครอบคลุมการให้บริการทดสอบทางการแพทย์อื่นๆ ในขณะที่มีผู้ประกอบการเป้าหมายจำนวนหนึ่งได้ขึ้นทะเบียนการค้ากับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ภายใต้รหัส **TSIC 85190 คือ บริการทางการแพทย์อื่นๆ** ซึ่งเป็นรหัสที่รวมบริการทางการแพทย์ซึ่งมิได้จัด ประเภทไว้ในรหัสอื่น และเป็นกิจกรรมทุกประเภทด้านสุขภาพคนที่ไม่ได้ดำเนินการโดยโรงพยาบาล แพทย์หรือทันตแพทย์ เช่น นักกายภาพบำบัด พยาบาล ผู้ช่วยในด้านการตรวจวัดสายตา การนวด อาชีวบำบัด การฝึกพูด การฝังเข็ม ซึ่งอาจเป็นการให้บริการในคลินิกด้านสุขภาพ ศูนย์สุขภาพ สถานบริการด้านเวชกรรม หรือสถานเอนามัยหรือที่อื่น ๆ รวมทั้งคลินิกพยาธิวิทยา ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ การทดสอบและวิเคราะห์ตัวอย่างทางการแพทย์ และทันตกรรม สถาบันเอกซเรย์ บริการด้านอื่น ๆ ของสถาบันอิสระ เช่น บริการธนาคารเลือด บริการรถพยาบาลและการเคลื่อนย้าย ผู้ป่วยทางอากาศ เป็นต้น จะเห็นได้ว่า **TSIC 85190** เป็นการรวมการให้บริการด้านสุขภาพอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับบริการเป้าหมายที่นิยามไว้ข้างต้นหลายประเภท ทำให้มีผู้ประกอบการที่มีสถานะคงอยู่ ณ เดือนพฤษภาคม 2553 จำนวนมากถึง 766 ราย ในขณะที่การศึกษาครั้งนี้ ธุรกิจเป้าหมาย คือ ห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ที่รับตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างทางการแพทย์และคลินิกตรวจสุขภาพเท่านั้น ดังนั้นจึงได้ทำการคัดเลือกสถานประกอบการที่เหลือเฉพาะธุรกิจเป้าหมายจาก กลุ่มที่จดทะเบียนการค้าภายใต้ รหัส TSIC 85190

ทั้งนี้สามารถสรุปสถานภาพและสภาวะการแข่งขันของธุรกิจบริการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสุขภาพในประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

จำนวนกิจการทั่วประเทศที่มีสถานะคงอยู่ ณ เดือนพฤษภาคม 2553 มีจำนวนรวม 776 ราย อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก TSIC Code 85190 เป็นการให้บริการด้านสุขภาพอื่นๆ ทำให้มีกิจกรรมที่หลากหลายรวมอยู่ใน TSIC Code ดังกล่าว จึงทำการคัดเลือกเพียงลักษณะการให้บริการด้านการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสุขภาพเท่านั้น และผู้ประกอบการบางส่วนอาจไม่มีการดำเนินธุรกิจหลังจากการจดทะเบียนนิติบุคคลแล้ว ทั้งนี้ บว่า มีกิจการที่มีสถานะคงอยู่และมีการประกอบกิจการอยู่จริง โดยมีการส่งรายงานงบการเงินจากการดำเนินธุรกิจประจำปีต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยข้อมูลล่าสุดที่มีความครบถ้วน ณ ปี 2551 มีจำนวนคงอยู่รวม 128 ราย ในช่วง 5 ปี (2547-2551) มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 12.47 ต่อปี กิจการส่วนใหญ่ที่เข้ามาจดทะเบียนเป็นกิจการขนาดเล็ก (มีมูลค่าสินทรัพย์ไม่รวมที่ดินไม่เกิน 50 ล้านบาท) ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลถึงร้อยละ 67.97 ในปี 2551 กิจการทั้งหมดมีรายได้รวมกันประมาณกว่า 1.6 พันล้านบาท โดยจำนวนกิจการสัญชาติ ไทย 100% มีจำนวน 118 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 92.19 ส่วนกิจการที่มีต่างชาติร่วมทุนในสัดส่วนไม่เกิน 49% มีจำนวน 8 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.25 โดยประเทศที่เข้ามาร่วมทุนในกิจการตรวจสุขภาพและบริการทดสอบทางการแพทย์ในประเทศไทยมากที่สุด คือ ออสเตรเลีย และกิจการที่มีสถานะต่างดาว จำนวน 2 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.56 เป็นกิจการต่างดาวที่ได้รับใบอนุญาตจากภายใต้ พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างดาว จำนวน 1 ราย และได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI จำนวน 1 ราย

ด้านความสามารถในการแข่งขัน /จุดแข็งที่ชัดเจนของผู้ประกอบการไทย พบว่าแตกต่างกันเล็กน้อยตามลักษณะการให้บริการ กล่าวคือ กิจการทุกขนาดมีจุดแข็งด้านการมีบุคลากรที่มีความสามารถที่ดี ในขณะที่กิจการ

บริการทดสอบตัวอย่างทางการแพทย์ ขนาดใหญ่มีระบบการบริหารจัดการที่ดี แต่ กิจการที่ให้บริการ ตรวจสอบคุณภาพ โดยเฉพาะขนาดกลางขึ้นไปมีช่องทางการตลาดที่หลากหลาย ส่วนจุดอ่อนที่สำคัญของกิจการทุกประเภทที่มีขนาดเล็ก คือ มีข้อจำกัดด้านการเงินและการขาดความสามารถด้านการตลาด โดยคลินิกหรือศูนย์ตรวจสอบคุณภาพมักขาดช่องทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพ ส่วนห้องปฏิบัติการทดสอบทางการแพทย์ไม่มีการทำการตลาดมากนัก ขาดการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดที่ชัดเจน

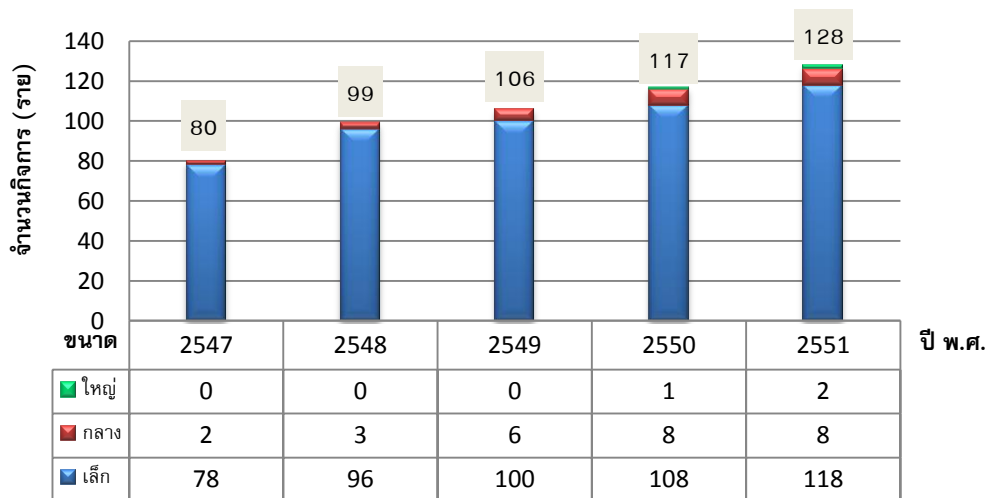
ทั้งนี้สามารถ สรุปสถานภาพและสถานะการแข่งขันของธุรกิจบริการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสอบคุณภาพ ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทางเศรษฐกิจที่สำคัญของธุรกิจบริการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสอบคุณภาพ

ข้อมูลทางเศรษฐกิจที่สำคัญประกอบไปด้วยประมาณการจำนวนกิจการในธุรกิจ ประมาณการมูลค่าตลาด จากรายได้ของธุรกิจ สัดส่วนของจำนวน มูลค่าตลาดและมูลค่าการลงทุนของผู้ประกอบการในธุรกิจที่มีสถานภาพคงอยู่และมีการดำเนินธุรกิจอยู่จริง ทั้งกิจการที่เป็นสัญชาติไทย 100% กิจการที่มีต่างชาติร่วมทุนไม่เกิน 49 % กิจการต่างดาวที่มาขออนุญาตกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ภายใต้ พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างดาว พ.ศ.2542 และ กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI (มีต่างชาติถือหุ้นมากกว่า 50% ขึ้นไป)

1.1. จำนวนกิจการในธุรกิจ

จำนวนกิจการที่มีสถานะคงอยู่และมีการดำเนินธุรกิจอยู่จริง
จำแนกตามขนาดกิจการ ในปี 2547-2551

ที่มา: กิจการที่ขออนุญาตประกอบกิจการกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และมีสถานะคงอยู่และมีการดำเนินกิจการ (2551)

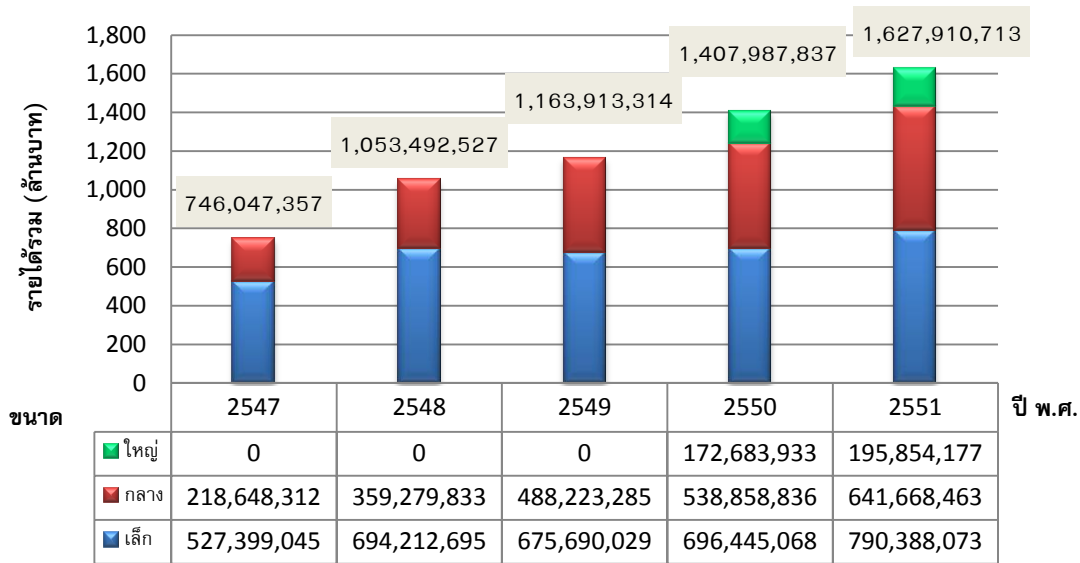
หมายเหตุ: ขนาดธุรกิจจำแนกโดยใช้ขนาดสินทรัพย์ไม่รวมที่ดินของกิจการ โดย ธุรกิจขนาดเล็กมีสินทรัพย์ไม่รวมที่ดินไม่เกิน 50 ล้านบาท ธุรกิจขนาดกลางมีสินทรัพย์ไม่รวมที่ดิน 50 - 200 ล้านบาท ธุรกิจขนาดใหญ่มีสินทรัพย์ไม่รวมที่ดินตั้งแต่ 200 ล้านบาทขึ้นไป

จำนวนกิจการทั่วประเทศที่มีสถานะคงอยู่ ณ เดือนพฤษภาคม 2553 มีจำนวนรวม 776 ราย อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก TSIC Code 85190 เป็นการให้บริการด้านสุขภาพอื่นๆ ทำให้มีกิจกรรมที่หลากหลายรวมอยู่ใน TSIC Code ดังกล่าว จึงทำการคัดเลือกเพียงลักษณะการให้บริการด้านการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสอบสุขภาพเท่านั้น และผู้ประกอบการบางส่วนอาจไม่มีการดำเนินธุรกิจหลังจากการจดทะเบียนนิติบุคคลแล้ว ทั้งนี้ บอว่ามีกิจการที่มีสถานะ

คงอยู่และมีการประกอบกิจการอยู่จริง โดยมีการส่งรายงานงบการเงินจากการดำเนินธุรกิจประจำปีต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยข้อมูลล่าสุดที่มีความครบถ้วน ณ ปี 2551 มีจำนวนคงอยู่รวม 128 ราย ในช่วง 5 ปี (2547-2551) จำนวนกิจการมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 12.47 ต่อปี (รายละเอียดตามภาคผนวก ก- 1) โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก (ร้อยละ 92.19) ด้านการกระจายตัวของสถานประกอบการพบว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล (ร้อยละ 67.97) รองลงมาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 12.50) ภาคตะวันออกและภาคใต้ (ร้อยละ 5.47) ตามลำดับ

1.2. มูลค่าตลาดจากรายได้ของธุรกิจ

รายได้ของธุรกิจจำแนกตามขนาดกิจการ ในปี 2547-2551

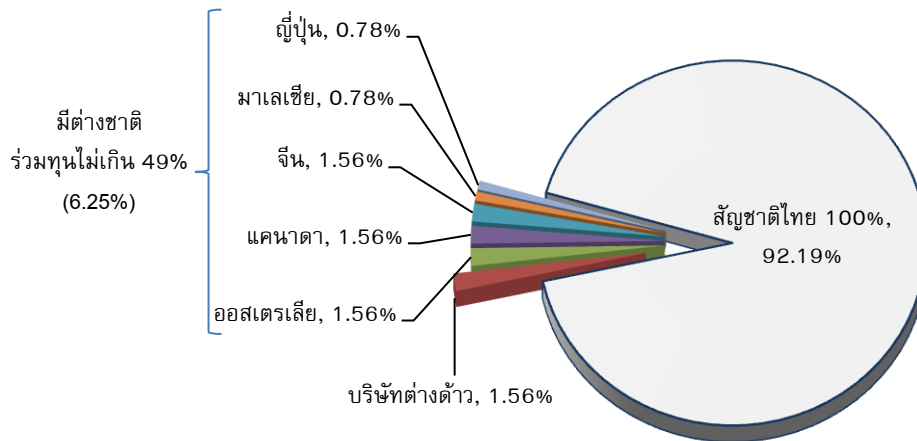
ที่มา: ฐานข้อมูลนิติบุคคลที่มีสถานะคงอยู่และมีการดำเนินกิจการโดยมีการส่งรายงานงบการเงินต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าในแต่ละปี

ด้านการประเมินมูลค่าตลาดของธุรกิจ พบว่า ประมาณการรายได้ของสถานประกอบการทุกขนาดรวมกัน ณ ปี 2551 มีมูลค่าประมาณ 1,627.91 ล้านบาท โดยรายได้รวมในรอบ 5 ปี (2547-2551) มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.54 ผู้ประกอบการที่เป็นผู้นำตลาด ซึ่งมีรายได้สูงสุด ในช่วงปี พ.ศ.2549-2551 ได้แก่ บจก. เอ็กซ์เรย์คอมพิวเตอร์อุรุพงษ์ บจก.โปรเฟสชั่นแนล ลาโบราณทอรี่ แมเนจเม้นท์ คอร์ป บจก. กรุงเทพฯ พยาธิ-แล็บ บจก. ศูนย์สุขภาพ อินเตอร์ เมดิคัล แคร่ แอนด์ แล็บ บจก.แลปพลัส วัน บจก.ไฮเทค แล็บ บจก.ไบโอ โมเลกุลลาร์ แลบบอราทอรี่ส์ บจก.พาสแล็บ (ประเทศไทย) บจก.ศูนย์แพทยศาสตร์วชิรเวชศาสตร์กรุงเทพ และบจก.อุบล อาร์ ไอ เอ เป็นต้น โดยในปี 2551 พบว่าผู้ประกอบการที่เป็นผู้นำตลาดสัญชาติไทย 100% มี 9 ราย คือ บจก.เอ็กซ์เรย์คอมพิวเตอร์อุรุพงษ์ บจก.โปรเฟสชั่นแนล ลาโบราณทอรี่ แมเนจเม้นท์ คอร์ป บจก. กรุงเทพฯ พยาธิ-แล็บ บจก.ศูนย์สุขภาพ อินเตอร์ เมดิคัล แคร่ แอนด์ แล็บ บจก.แลปพลัส วัน บจก.อุบล อาร์ ไอ เอ บจก.ไบโอ โมเลกุลลาร์ แลบบอราทอรี่ส์ (ประเทศไทย) บจก.พี ซี ที ลาบอราทอรี่ เซอร์วิส และ บจก.ไฮเทค แล็บ และผู้นำตลาด 1 ราย มีสถานะเป็นบริษัทต่างดาว คือ บจก.โอโอโกเนีย โดยมีสัญชาติออสเตรเลียถือหุ้น 50%

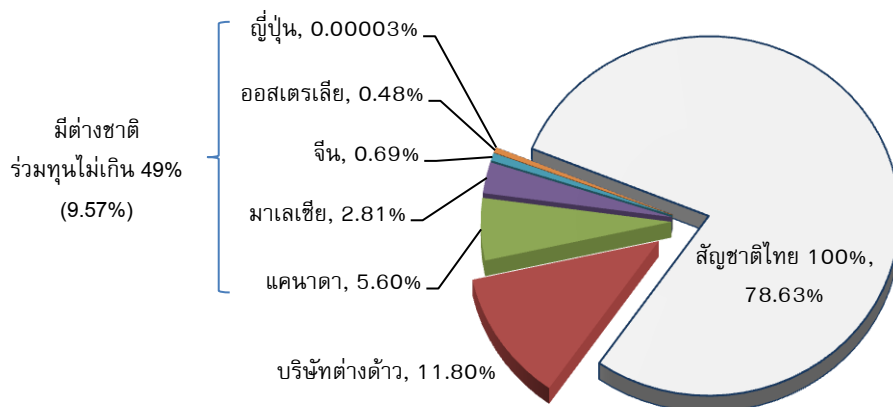
1.3. สัดส่วนของจำนวนและมูลค่าการลงทุนของผู้ประกอบการไทยกับผู้ประกอบการต่างชาติ

จากข้อมูลกิจการที่จดทะเบียนนิติบุคคลกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและมีสถานะคงอยู่และดำเนินกิจการอยู่จริง ในปี 2551 จำนวน 128 ราย เพื่อชี้ให้เห็นว่าธุรกิจบริการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสุขภาพมีต่างชาติสนใจเข้ามาลงทุนเพื่อดำเนินธุรกิจไม่น้อยเพียงใด สามารถพิจารณาได้จากข้อมูลสัดส่วนจำนวนและมูลค่าการลงทุนของผู้ประกอบการไทยกับผู้ประกอบการต่างชาติ โดยพบว่า มีจำนวนกิจการที่เป็นสัญชาติไทย 100% ถึง 118 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.19 มีมูลค่าการลงทุนคิดเป็นร้อยละ 78.63 ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมด ส่วนกิจการที่มีชาวต่างชาติร่วมทุนโดยถือหุ้นไม่เกิน 49% มีจำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.25 มีมูลค่าการลงทุนคิดเป็นร้อยละ 9.57 ของการลงทุนของกิจการทั้งหมด โดยสัญชาติที่ เข้ามาร่วมลงทุนในกิจการส่วนใหญ่มาจากประเทศออสเตรเลีย แคนาดา จีน มาเลเซีย และญี่ปุ่น ตามลำดับ ส่วนกิจการที่มีสถานะเป็นต่างด้าวโดยมีต่างชาติถือหุ้นมากกว่า 50% มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.56 มีมูลค่าการลงทุนคิดเป็นร้อยละ 11.80 ของมูลค่าการลงทุนทั้งหมด โดยกิจการที่มีสถานะเป็นบริษัทต่างด้าวมาจากประเทศมาเลเซีย และออสเตรเลีย

สัดส่วนจำนวนกิจการที่มีต่างชาติมาถือหุ้นจำแนกตามสัญชาติของผู้ถือหุ้น ณ ปี 2551

สัดส่วนมูลค่าการลงทุนของกิจการที่มีต่างชาติมาถือหุ้นจำแนกตามสัญชาติของผู้ถือหุ้น ณ ปี 2551

ที่มา: ฐานข้อมูลนิติบุคคลที่จดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและมีสถานะคงอยู่และมีการดำเนินกิจการ ณ ปี 2551

- หมายเหตุ:** 1) บริษัทต่างด้าว หมายถึง บริษัทที่มีต่างชาติถือหุ้นมากกว่า 50% ขึ้นไป
2) บริษัทที่มีต่างชาติร่วมทุน หมายถึง บริษัทที่มีต่างชาติถือหุ้นไม่เกิน 49%

2. การเข้ามาสู่ธุรกิจทดสอบทางการแพทย์และตรวจสุขภาพของคนต่างด้าว ตั้งแต่เริ่มมีการประกาศใช้

พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว (ปี 2543-2552)

กิจการต่างชาติดังกล่าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้าดำเนินการในประเทศไทย จากฐานข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ณ ปี 2552 มีจำนวนคงอยู่ทั้งสิ้น 2 ราย โดยพบว่า เป็นกิจการต่างด้าวที่ได้รับใบอนุญาตจากภายใต้ พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว จำนวน 1 ราย คือ บจก.พาธแล็บ (ประเทศไทย) ซึ่งมีประเทศมาเลเซียถือหุ้น 100% โดยเข้ามาให้บริการห้องปฏิบัติการเพื่อให้บริการตรวจวิเคราะห์ทางการแพทย์ให้แก่โรงพยาบาลและบุคคลทั่วไป โดยให้บริการในกรุงเทพฯ ทั้งหมด 3 สาขา ส่วนอีก 1 รายเป็นกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI คือ บจก.โอโอโกเนีย ซึ่งมีประเทศออสเตรเลียถือหุ้น 50% โดยได้รับบัตรส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ในกิจการบริการทดสอบทางวิทยาศาสตร์ ประเภทกิจการบริการทดสอบทางวิทยาศาสตร์

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลและส่งเสริมพัฒนาธุรกิจบริการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสุขภาพในประเทศไทย

3.1. หน่วยงานกำกับดูแลและมาตรการกำกับดูแล

หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลธุรกิจบริการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสุขภาพ ได้แก่ สำนักมาตรฐานห้องปฏิบัติการ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข สภาเทคนิคการแพทย์และแพทยสภา เป็นต้น แต่ละหน่วยงานมีหน้าที่และมาตรการในการกำกับดูแลดังนี้ **สำนักมาตรฐานห้องปฏิบัติการ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์** มีอำนาจหน้าที่ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลธุรกิจได้แก่ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพและประเมินคุณภาพการทดสอบความชำนาญห้องปฏิบัติการด้านการแพทย์และสาธารณสุข ติดตาม ตรวจสอบ ระบบคุณภาพและให้การรับรองห้องปฏิบัติการด้านการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อให้ห้องปฏิบัติการทางการแพทย์มีคุณภาพมาตรฐานและรักษาไว้ซึ่งคุณภาพของการให้บริการ นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์ข้อมูลด้านคุณภาพและมาตรฐานห้องปฏิบัติการด้านการแพทย์ ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการส่งเสริมและ รักษาศักยภาพการแข่งขันของห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ไทย กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ กฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง การคุ้มครองผู้บริโภคด้านการรักษาพยาบาล พัฒนา กำหนดมาตรฐานและจรรยาบรรณการประกอบโรคศิลปะ การกำหนดพัฒนามาตรฐานและประเมินมาตรฐานด้านอาคารสถานที่ของสถานบริการสุขภาพและสถาปัตยกรรมสาธารณสุข **สภาเทคนิคการแพทย์ มีหน้าที่ในการควบคุม กำกับ ดูแล และกำหนดมาตรฐานการให้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ เช่นการเผยแพร่มาตรฐานการให้บริการวิชาชีพแก่สมาชิกประชาชน และผู้สนใจ นอกจากนี้ยังควบคุมความประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ให้ถูกต้องตามจรรยาบรรณ แห่งวิชาชีพ เช่นการร้องเรียน การกล่าวหา กล่าวโทษ ของประชาชนต่อผู้ประกอบวิชาชีพหรือผู้ที่ไม่ใช่ผู้ประกอบวิชาชีพ ในการคุ้มครองผู้บริโภค แพทยสภา มีหน้าที่หลักๆ คือ การควบคุมการประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมให้ถูกต้องตามจริยธรรม ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการประกอบวิชาชีพเวชกรรมในทางการแพทย์ ส่งเสริมความสามัคคีและเป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมในประเทศไทย**

3.2. หน่วยงานส่งเสริมพัฒนาและโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาที่ผ่านมา

หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมพัฒนาธุรกิจและโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาที่ผ่านมา คือ สมาคมเทคนิคการแพทย์แห่งประเทศไทย มีโครงการส่งเสริมพัฒนา เช่น การจัดสัมมนาการพัฒนาคุณภาพของห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ ในการประชุมวิชาการประจำปีทางเทคนิคการแพทย์ ครั้งที่ 33 โดยมีการบรรยายเรื่อง “แนวทางการควบคุมคุณภาพภายในห้องปฏิบัติการ เพื่อขอการรับรองระบบบริหารคุณภาพ ” และ “เทคนิค

การแพทย์กับระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการ ” การบรรยายเรื่อง การพัฒนาห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ด้วยแนวคิด LEAN ซึ่งเป็นแนวคิดการปรับปรุงระบบงานให้กระชับ คล่องตัวและเหมาะสม เพื่อขจัดความสูญเปล่า (WASTE) ในทุกระดับการทำงาน ทำให้ผลที่ได้ของงานเกิดคุณค่า (Value) มากกว่าเดิม นอกจากนี้ยังร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ จัดการอบรมเรื่อง “โครงการพัฒนาระบบคุณภาพและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางห้องปฏิบัติการเอชไอวี/เอดส์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม ให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและเทคนิคการตรวจวินิจฉัยโรคที่ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้แพทย์นำผลการตรวจวินิจฉัยไปวางแผนการรักษาผู้ป่วย ฝ้าระวัง และควบคุมป้องกันโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การที่ผู้ปฏิบัติงานได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ทำให้เกิดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของห้องปฏิบัติการ

4. โครงสร้างของธุรกิจบริการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสุขภาพในประเทศไทย

จากการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ประกอบการในธุรกิจ สามารถสรุปโครงสร้างของธุรกิจ ลักษณะการดำเนินธุรกิจ การใช้ทรัพยากรในการดำเนินธุรกิจ กลุ่มเป้าหมายของธุรกิจ ช่องทางและวิถีทางการตลาด ได้ดังนี้

4.1. ลักษณะการดำเนินธุรกิจ

ลักษณะการดำเนินธุรกิจบริการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสุขภาพในประเทศไทยสามารถจำแนกได้ดังนี้

1) **คลินิกตรวจสุขภาพรายย่อยทั่วไป** เป็นกิจการขนาดเล็ก ที่ใช้บริการตรวจสุขภาพแก่บุคคลทั่วไป มักมีผู้ให้บริการเพียงไม่กี่คน เป็นกิจการในครัวเรือนที่ดำเนินการโดยนักเทคนิคการแพทย์ พยาบาลหรือนักวิทยาศาสตร์ชาวไทย ส่วนใหญ่เป็นกิจการที่ขออนุญาตประกอบกิจการกับกระทรวงสาธารณสุขเพื่อให้ได้รับใบอนุญาตประกอบการเท่านั้นก็สามารถเปิดให้บริการคลินิกได้ โดยไม่มีการขึ้นทะเบียนการค้ากับกระทรวงพาณิชย์

2) **คลินิก/ศูนย์บริการตรวจสุขภาพ** เป็นกิจการขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ที่ให้บริการตรวจสุขภาพแก่บุคคลทั่วไปและพนักงานจากองค์กรต่างๆ เป็นหลัก เช่น การตรวจโรคทั่วไป การตรวจเลือด ตรวจปัสสาวะ การตรวจเพื่อออกใบรับรองแพทย์ การตรวจเช็คสุขภาพประจำปี การให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ เป็นต้น นอกจากนี้ยังอาจให้บริการตรวจสอบ /วิเคราะห์ตัวอย่างทางการแพทย์ที่ส่งมาจากองค์กรอื่น ๆ รวมด้วย ส่วนใหญ่เป็นกิจการที่ขออนุญาตประกอบการกับกระทรวงสาธารณสุขพร้อมกับจดทะเบียนทางการค้าเป็นนิติบุคคลกับกระทรวงพาณิชย์ มีทั้งกิจการที่เป็น สัญชาติไทย 100% และกิจการที่มีต่างชาติร่วมถือหุ้น ทั้งนี้บางส่วนอาจเป็นกิจการในเครือของโรงพยาบาลด้วยก็ได้ ที่แยกตัวออกมาให้บริการในรูปแบบคลินิกเพื่อให้การให้บริการเกิดความคล่องตัวมากขึ้น ในขณะที่กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มักเป็นการตรวจสุขภาพแก่ลูกค้าองค์กรหรือพนักงานในภาคอุตสาหกรรมต่างๆ

3) **ห้องปฏิบัติการทดสอบทางการแพทย์** มีทั้งกิจการขนาดเล็ก ไปจนถึงขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีการจดทะเบียนทางการค้ากับกระทรวงพาณิชย์ ให้บริการหลักๆ คือ การตรวจ /ทดสอบตัวอย่างทางการแพทย์ที่ส่งมาจากหน่วยงาน /องค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น การตรวจเลือด ปัสสาวะ การวิเคราะห์โครโมโซมเพื่อวินิจฉัยโรค การทดสอบ วิเคราะห์ วิจัยด้านการแพทย์ บริการเก็บรักษาและทำลายสิ่งตรวจ เป็นต้น กิจการในกลุ่มนี้ มีทั้งที่เป็นสัญชาติไทยแท้ 100% และกิจการที่มีต่างชาติร่วมถือหุ้น

4) **แผนกตรวจสุขภาพและห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ในโรงพยาบาลต่างๆ** ซึ่งให้บริการตรวจสุขภาพแก่บุคคลทั่วไป รวมทั้งให้บริการทดสอบ/วิเคราะห์ตัวอย่างทางการแพทย์ต่างๆ

จากการศึกษาพบว่าธุรกิจ **คลินิกตรวจสุขภาพรายย่อยทั่วไป** ที่ไม่ได้จดทะเบียนนิติบุคคลกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดเล็กมากและทั้งหมดเป็นกิจการของคนไทย โดยไม่มีชาวต่างชาติเข้ามาให้บริการเลยทั้งที่ไม่มีข้อห้ามบุคคลสัญชาติอื่นเข้ามาให้บริการ เพียงแต่ต้อง มีถิ่นพำนักในประเทศไทยเท่านั้น

ดังนั้นในการศึกษาคั้งนี้จึงมีเป้าหมาย /เน้นการวิเคราะห์ธุรกิจในกลุ่มที่ต่างชาติสนใจเข้ามาลงทุนเท่านั้น นั่นคือกิจการในกลุ่มที่เป็นนิติบุคคลคือ คลินิก /ศูนย์บริการตรวจสุขภาพและห้องปฏิบัติการทดสอบทางการแพทย์เท่านั้น และไม่ได้อรวมแผนกตรวจสุขภาพและห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ในโรงพยาบาลต่างๆ เนื่องจากเป็นการให้บริการส่วนหนึ่งของธุรกิจโรงพยาบาลแล้ว

4.2. การใช้ทรัพยากรในการดำเนินธุรกิจ

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ จำนวน 42 ราย พบว่าธุรกิจบริการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสุขภาพในประเทศไทยโดยภาพรวม ส่วนใหญ่มีการใช้ทรัพยากรในการดำเนินธุรกิจจากภายในประเทศเกือบทั้งหมด ยกเว้นด้านเครื่องมือและเทคโนโลยี เช่น เครื่องมือทดสอบ /วิเคราะห์ น้ำยาทดสอบ เป็นต้น ที่มีการนำเข้าทรัพยากรในการดำเนินการมาจากต่างประเทศในสัดส่วนสูงกว่าปัจจัยอื่นๆ โดยเฉพาะมีสัดส่วนที่ร้อยละ 65-70 ส่วนด้านบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญ มีการใช้ทรัพยากรจากภายในประเทศทั้งหมด รูปแบบวิธีการบริหารจัดการในกิจการที่มีต่างชาติร่วมทุนจะมีการใช้วิธีการบริหารจัดการจากต่างประเทศบ้างประมาณร้อยละ 5 ส่วนทุนมีการใช้ทุนจากต่างประเทศในช่วง 0-49% ตามข้อกำหนดของกฎหมายในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาการใช้ทรัพยากรตามลักษณะการดำเนินธุรกิจพบว่า ทั้งคลินิก/ศูนย์บริการตรวจสุขภาพและห้องปฏิบัติการทดสอบทางการแพทย์ต่างๆ ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ทั้งการใช้บุคลากร ผู้เชี่ยวชาญที่ไม่มีการใช้บุคลากรจากต่างประเทศ ส่วนการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีก็มีการนำเข้ามาจากต่างประเทศเป็นสัดส่วนที่สูงเช่นเดียวกัน แต่ทั้งนี้พบว่ามีความแตกต่างกันเล็กน้อยในการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการ กล่าวคือ บริการตรวจสุขภาพที่เป็นคลินิกขนาดเล็กของคนไทย ใช้ทุนในการดำเนินธุรกิจในประเทศและมีรูปแบบการบริหารจัดการแบบไทย ส่วนธุรกิจบริการทดสอบตัวอย่างทางการแพทย์ มีทั้งกิจการที่เป็น สัญชาติไทย 100% และกิจการที่มีต่างชาติร่วมทุนด้วย จึงมีการใช้ทุนจากผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติและรูปแบบการบริหารจัดการที่ค่อนข้างมีความเป็นสากลมากกว่า

4.3. กลุ่มเป้าหมายของธุรกิจ กลุ่มเป้าหมายของธุรกิจสามารถจำแนกได้ดังนี้

1) **คลินิกตรวจสุขภาพรายย่อยทั่วไป** กลุ่มเป้าหมายเกือบทั้งหมดเป็นคนไทย ได้แก่ บุคคลทั่วไปในพื้นที่ที่ต้องการรับการตรวจสุขภาพ โดยส่วนใหญ่ต้องการขอใบรับรองทางการแพทย์และการตรวจเลือด เป็นต้น

2) **คลินิก/ศูนย์บริการตรวจสุขภาพ** กลุ่มเป้าหมายสำหรับบริการตรวจสุขภาพ ได้แก่ บุคคลทั่วไปในพื้นที่ที่ต้องการตรวจสุขภาพเพื่อขอใบรับรองทางการแพทย์ ต้องการตรวจสุขภาพเพื่อตรวจสอบความผิดปกติของร่างกายและการตรวจสุขภาพประจำปีทั่วไป เป็นต้น โดยส่วนใหญ่เป็นลูกค้าคนไทย แต่สำหรับกิจการที่ตั้งอยู่ในเมืองหลักๆ ก็มีลูกค้าต่างชาติที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติบ้าง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการตรวจเพื่อหาเชื้อเอชไอวีหรือโรคติดต่อทางเพศต่างๆ ส่วน **ลูกค้าประเภทองค์กร** ได้แก่ บริษัทหรือกิจการต่างๆ ที่ต้องการบริการตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่พนักงาน โดยผู้ให้บริการตรวจสุขภาพจะเข้าไปให้บริการตรวจสุขภาพ ณ ที่ทำการของลูกค้า เป็นต้น ในขณะที่กิจการที่รับตรวจสุขภาพ/วิเคราะห์ตัวอย่างทางการแพทย์ต่างๆ มีกลุ่มลูกค้าที่สำคัญคือ หน่วยงานสาธารณสุขของภาครัฐ โรงพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชน บริษัทวิจัยด้านสาธารณสุข เป็นต้น

3) **ห้องปฏิบัติการทดสอบทางการแพทย์** มีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญคือ หน่วยงานสาธารณสุขของภาครัฐ โรงพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชน บริษัทผลิต /วิจัยด้านสาธารณสุข ที่ต้องการวิจัย/ทดสอบตัวอย่างทางการแพทย์จำนวนมากและต้องการให้มีการดำเนินการโดยผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และการส่งต่องานดังกล่าวสามารถช่วยลดต้นทุนในการดำเนินการขององค์กรเหล่านี้ได้ กลุ่มเป้าหมายที่สำคัญอีกกลุ่มคือ คลินิกเอกชนทั่วไปที่ไม่สามารถตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างทางการแพทย์บางชนิดที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน เนื่องจากข้อจำกัดด้านความรู้ เครื่องมือ อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่จำเป็น เป็นต้น

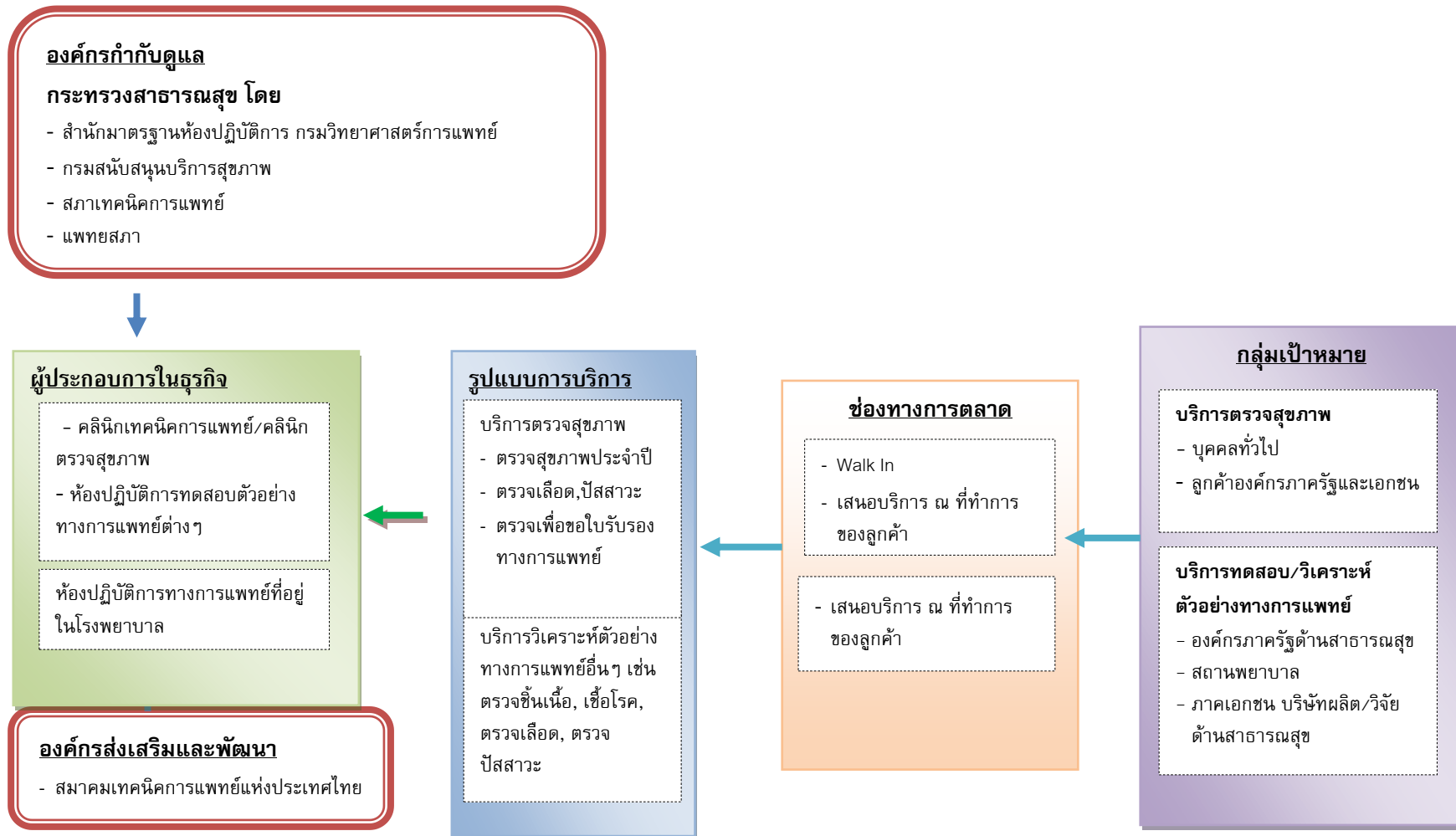
4.4. ช่องทางและวิธีการตลาด สามารถจำแนกได้ตามประเภทของลักษณะการดำเนินธุรกิจดังนี้

1) **คลินิกตรวจสุขภาพรายย่อยทั่วไป** มักไม่มีการทำตลาด เนื่องจากเป็นกิจการขนาดเล็กมาก มีผู้ให้บริการจำกัด ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นคนที่รู้จักสถานประกอบการเป็นอย่างดีและมักเป็นฐานลูกค้าเดิมที่เข้ามาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง

2) **คลินิก / ศูนย์บริการตรวจสุขภาพ** สามารถจำแนกได้ตามกลุ่มเป้าหมาย โดยกลุ่มเป้าหมายที่เป็น บุคคลทั่วไป ไม่มีการทำตลาดมากนัก แต่หากตั้งอยู่ในพื้นที่เมืองหลักๆ มีช่องทางในการขายบริการจากการแนะนำจากแพทย์ผู้ให้การรักษาในโรงพยาบาลที่ให้เข้ามารับการตรวจ เพื่อนำผลไปให้แพทย์วินิจฉัย เนื่องจากการรอคิวการตรวจในโรงพยาบาลที่มักใช้เวลานานมากกว่าการใช้บริการจากคลินิกเหล่านี้ ส่วนวิธีการตลาดกับกลุ่มลูกค้าองค์กร เกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีแก่เจ้าขององค์กร เพื่อให้มีการใช้บริการการตรวจสุขภาพให้พนักงานอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีการเสนอโปรแกรมการตรวจสุขภาพ พร้อมข้อเสนอราคาที่มีการใช้กล ยุทธ์ด้านราคาร่วมด้วย โดยการให้บริการจะเน้นการบริการที่รวดเร็ว สะดวกสบาย เช่น การเข้าไปตรวจสุขภาพในองค์กร เป็นต้น ส่วนลูกค้าองค์กรที่ส่งตัวอย่างทางการแพทย์มาให้ทำการทดสอบนั้น มีช่องทางเพื่อให้ได้งานทั้งการเสนอราคาและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า เน้นการให้บริการที่ถูกต้อง รวดเร็ว มีการควบคุมจำนวนงานที่ทดสอบไม่ให้มากเกินไป ความสามารถในการให้บริการ เป็นต้น

3) **ห้องปฏิบัติการทดสอบทางการแพทย์** ช่องทางสำหรับลูกค้าองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่ส่งตัวอย่างทางการแพทย์มาให้วิเคราะห์ทดสอบคือ มีการเข้าไปเสนอบริการ หากเป็นลูกค้าขนาดใหญ่ ที่มีปริมาณการใช้งานการตรวจทดสอบจำนวนมากและมูลค่าค่อนข้างสูง เช่น องค์กรภาครัฐ โรงพยาบาลภาครัฐและเอกชน เป็นต้น แต่หากเป็นลูกค้าขนาดเล็กถึงกลางหรือเป็นองค์กรเอกชนมักเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อลูกค้าเก่าให้เกิดจากความไว้วางใจเพื่อให้มาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น ในการให้บริการจะเน้นการให้บริการด้วยความถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว มีการส่งมอบงานตามระยะเวลาที่กำหนด การมีภาพลักษณ์ชื่อเสียงที่ดีด้านความเชี่ยวชาญในการให้บริการ รวมทั้งค่าบริการต้องเหมาะสมและไม่สูงกว่าคู่แข่ง เป็นต้น

ทั้งนี้โครงสร้างของธุรกิจบริการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสุขภาพในประเทศไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

5. สถานภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสุขภาพ ในประเทศไทย

การสำรวจความสามารถในการแข่งขันจากผู้ประกอบการจำนวน 42 รายพบว่าประเด็นของความสามารถในการแข่งขันและข้อจำกัดของผู้ประกอบการ มีความแตกต่างกันโดยผันแปรตามตัวแปรที่สำคัญคือ ลักษณะการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นการนำเสนอข้อมูลในประเด็นดังกล่าวจะเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นและตัวแปรลักษณะการดำเนินธุรกิจ ได้แก่ 1) *คลินิกหรือศูนย์ตรวจสุขภาพ* 2) *ห้องปฏิบัติการทดสอบทางการแพทย์* โดยไม่ได้รวมกลุ่มคลินิกตรวจสุขภาพรายย่อยทั่วไปที่ไม่ได้ดำเนินการในรูปแบบนิติบุคคลและแผนกตรวจสุขภาพในโรงพยาบาลทั่วไป เนื่องจากไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา ซึ่งรายละเอียดมีดังต่อไปนี้

5.1. สถานภาพการแข่งขันของธุรกิจบริการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสุขภาพจากผู้ประกอบการต่างชาติ

ธุรกิจบริการทดสอบทางการแพทย์ ถือเป็นบริการทางสุขภาพ ซึ่งอยู่ในกลุ่มเดียวกับกิจการโรงพยาบาลและคลินิกสุขภาพอื่นๆ ซึ่งภายใต้กรอบ ASEAN ได้มีมติเห็นชอบให้มีการลดการกีดกันทางการค้า โดยจะมีการทยอยเปิดให้นักลงทุนอาเซียนเข้าถือหุ้นในกิจการด้านสุขภาพได้ร้อยละ 70 ในปี พ.ศ.2553 (ค.ศ. 2010) ด้านการเคลื่อนย้ายบุคลากรระหว่างประเทศในสาขาบริการวิชาชีพด้านการแพทย์นั้น ประเทศไทยให้ต่างชาติเข้ามาให้บริการในพรหมแดนไทยได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของไทยทุกประการและจะไม่ มีการกีดกันการเดินทางไปรับบริการของคนไทยใน ASEAN และประเทศต่างๆ ทั่วโลก นอกจากนี้ประเทศนอกกลุ่ม ASEAN สามารถเข้ามาดำเนินกิจการให้บริการได้โดยถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 49 ตามกฎหมายการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวของไทย นอกจากนี้จะต้องได้รับการอนุญาตจากแพทยสภาและปฏิบัติตามกฎหมายอื่นๆเหมือนผู้ประกอบการไทยทุกประการ

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาความสนใจของต่างชาติในการเข้ามาลงทุนในประเทศไทยจากการเข้ามาลงทุนร่วมถือหุ้นในประเทศไทยพบว่า ณ ปี 2551 มีจำนวนกิจการที่มีต่างชาติร่วมทุนโดยถือหุ้นไม่เกิน 49% จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.25 ของกิจการที่มีอยู่ทั้งหมดในธุรกิจนี้โดย ชาตินี้ที่มีความสนใจเข้ามาลงทุนมาก ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา จีน มาเลเซีย และญี่ปุ่น เป็นต้น จากการศึกษาพบว่ากิจการไทยที่มีต่างชาติร่วมถือหุ้นเหล่านั้น ส่วนใหญ่เป็นการให้บริการทดสอบหรือวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์กับตัวอย่าง ทางทางการแพทย์ด้วยเทคนิคทันสมัยต่างๆ นอกจากนี้ยังมีบริการเสริมที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดหาอุปกรณ์/เทคโนโลยีทางการแพทย์ การให้คำปรึกษาด้านการจัดการ จัดหาและจัดเตรียมงานด้านการวิเคราะห์ทางเทคนิค บริการทดลอง/ทดสอบทางการแพทย์ตามคำสั่งของลูกค้า เป็นต้น ในขณะที่กิจการที่มีต่างชาติเข้ามาถือหุ้นบางแห่งมีการให้บริการแก่บุคคลทั่วไปด้วยเช่นกัน แต่มีการให้บริการด้วยเทคนิค / เครื่องมือที่ทันสมัยมากกว่าคลินิกตรวจสุขภาพทั่วไป เช่น กิจการตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์ด้วยระบบรังสีเอกซ์เรย์ กิจการบริการให้คำปรึกษา การวางแผนและการดำเนิน การทางด้าน การช่วยการมีบุตรและการปฏิสนธิเทียมนอก ร่างกายหรือการตรวจวินิจฉัยเซลล์สืบพันธุ์ หรือตัวอ่อน เป็นต้น ส่วนการให้บริการในลักษณะคลินิกทั่วไป พบว่ายังมีต่างชาติเข้ามาดำเนินการ ยกเว้นบริษัท พาธแล็บ จำกัด ที่มีสถานะเป็นกิจการต่างด้าวโดยมาเลเซียถือหุ้น 100% โดยให้บริการตรวจสุขภาพแก่บุคคลทั่วไป ปัจจุบันมีสาขาสำนักงานใหญ่ 1 แห่ง และสาขาย่อยจำนวน 3 แห่ง ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ส่วนบริษัท โอโอโกเนี่ย จำกัด ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI ออสเตรเลียถือหุ้น 50% ให้บริการด้านการทดสอบทางวิทยาศาสตร์รวมทั้งบริการสนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนา

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่านักลงทุนชาวต่างชาติมีความสนใจเข้ามาลงทุนในกิจการด้านห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ที่ให้บริการทดสอบ / วิเคราะห์ตัวอย่างทางการแพทย์มากกว่าการให้บริการตรวจสุขภาพแก่บุคคลทั่วไปในลักษณะคลินิก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการต้องขออนุญาตประกอบการผ่านกระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับการจัดตั้งเป็นนิติบุคคลผ่านกระทรวงพาณิชย์ นอกจากนี้ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดต่างๆ ที่มีความยุ่งยากซับซ้อน เช่น ข้อกำหนดด้านบุคลากร สถานที่ในการให้บริการ ข้อกำหนดด้านโฆษณา รวมทั้งข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการทั่วไปอีกด้วย ทำให้ต่างชาติไม่มีความสนใจเข้ามาลงทุนในคลินิกตรวจสุขภาพทั่วไปเท่าที่ควร

5.2. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของธุรกิจบริการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสุขภาพในประเทศไทย

จาก ข้อมูลการสำรวจความสามารถในการแข่งขันและข้อจำกัดที่ชัดเจนของผู้ประกอบการและการศึกษาข้อมูลปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจ สามารถวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของธุรกิจบริการทดสอบทางการแพทย์และตรวจสุขภาพโดยภาพรวมของประเทศไทย ดังนี้

จุดแข็ง/ความสามารถในการแข่งขัน	จุดอ่อน
<p><u>ห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ และศูนย์ตรวจสุขภาพ มีจุดแข็งสำคัญ ได้แก่</u></p> <ul style="list-style-type: none"> > มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ โดย <ul style="list-style-type: none"> - ธุรกิจบริการตรวจสุขภาพ มีนักเทคนิคการแพทย์ ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบโรคศิลปะ และมีประสบการณ์ยาวนาน - <u>ห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ จัดให้มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เน้นให้บริการเป็นหลัก เช่น พยาธิแพทย์ นักวิทยาศาสตร์ นักพิษวิทยา นักเทคนิคการแพทย์ เป็นต้น</u> โดยทุกตำแหน่งต้องผ่านการทดสอบและได้รับการอนุญาตประกอบวิชาชีพ ทำให้การให้บริการเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้บริการ <p><u>ห้องปฏิบัติการทางการแพทย์มีจุดแข็งสำคัญ ได้แก่</u></p> <ul style="list-style-type: none"> > มีการบริหารจัดการที่ดี ผู้ให้บริการห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ส่วนใหญ่ <u>ได้รับการรับรองมาตรฐานห้องปฏิบัติการ</u> เช่น มาตรฐานงานเทคนิคการแพทย์ ที่กำหนดโดยกำหนดโดยสมาคมเทคนิคการแพทย์แห่งประเทศไทยและกระทรวงสาธารณสุข มาตรฐานห้องปฏิบัติการจากองค์กรต่างๆ ในระดับสากล เช่น มาตรฐาน ISO 15189 ที่เป็นระบบรับรองห้องปฏิบัติการทางการแพทย์โดยเฉพาะ และมาตรฐานระบบ ISO 9001:2000 ด้านการให้บริการ เป็นต้น <p><u>ศูนย์ตรวจสุขภาพมีจุดแข็งสำคัญ ได้แก่</u></p> <ul style="list-style-type: none"> > การตลาด โดยเฉพาะผู้ให้บริการตรวจสุขภาพขนาดกลางขึ้นไป มักจัดให้ มีบริการที่หลากหลาย เช่น ให้บริการตรวจสุขภาพเคลื่อนที่ บริการฝึกอบรมทางการแพทย์ บริการบริหารจัดการห้องปฐมพยาบาล บริการสร้างเสริมสุขภาพ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีช่องทางตลาดที่หลากหลายเช่นกัน เช่น บริการตรวจสุขภาพเคลื่อนที่ไปยังสถานที่ที่ผู้รับบริการสะดวก 	<p><u>ศูนย์ตรวจสุขภาพมีจุดอ่อนสำคัญ ได้แก่</u></p> <ul style="list-style-type: none"> > การตลาด <ul style="list-style-type: none"> - บริการตรวจสุขภาพ ส่วนใหญ่ที่มีขนาดเล็ก มักขาดช่องทางในการทำตลาดที่มีประสิทธิภาพ เพื่อจะดึงดูดกลุ่มลูกค้าใหม่ๆ เพิ่มขึ้น เนื่องจากการให้บริการไม่ครบวงจร ขาดการพัฒนาแบรนด์และการสร้างภาพลักษณ์ให้น่าเชื่อถือในตลาด จึงมีเพียงกลุ่มลูกค้าประจำเท่านั้น <p><u>ห้องปฏิบัติการทางการแพทย์มีจุดอ่อนสำคัญ ได้แก่</u></p> <ul style="list-style-type: none"> > การตลาด <ul style="list-style-type: none"> - บริการทดสอบตัวอย่างทางการแพทย์ มักให้บริการตรวจตัวอย่างทางการแพทย์เฉพาะอย่าง ไม่มีการทำตลาดที่ชัดเจน เพื่อเจาะกลุ่มลูกค้าใหม่ๆ ลูกค้ามักเป็นกลุ่มเดิมที่เคยใช้บริการกันมาอย่างต่อเนื่องเท่านั้น <p><u>ห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ และศูนย์ตรวจสุขภาพ มีจุดอ่อนสำคัญ ได้แก่</u></p> <ul style="list-style-type: none"> > การเงิน โดยเฉพาะในคลินิกหรือ ศูนย์ตรวจสุขภาพและห้องปฏิบัติการทดสอบทางการแพทย์ที่มีขนาดเล็ก พบว่าไม่มีงบประมาณในการพัฒนาห้องปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรฐาน โดยเฉพาะมาตรฐานด้านความปลอดภัย นอกจากนี้การขาดแคลนงบประมาณยังไม่สามารถพัฒนาการให้บริการที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน แต่มีค่าตอบแทนสูงกว่าได้

โอกาส	อุปสรรค
<p>➢ กระแสความห่วงใยในสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันคนไทยมีความตื่นตัวในการดูแลสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการกำหนดให้ตรวจสุขภาพในโอกาสต่างๆ เช่น ก่อนเข้าเรียน การตรวจสุขภาพของพนักงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เป็นต้น ทำให้เป็นโอกาสของธุรกิจตรวจสุขภาพ</p> <p>➢ การเติบโตของธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องมือ/วัสดุอุปกรณ์ 	<p>➢ การแข่งขันค่อนข้างสูง การให้บริการตรวจเช็คสุขภาพ เป็นกิจกรรมที่หลายธุรกิจสามารถให้บริการได้ ไม่ว่าจะเป็นคลินิกตรวจสุขภาพ โรงพยาบาล ทั้งเอกชนและรัฐบาล คลินิกที่ให้บริการทั่วไป ทำให้เกิดการแข่งขันทันทุนแรง โดยเฉพาะด้านราคา ที่มีความพยายามในการส่งเสริมการใช้บริการทั้งการลดราคาเพื่อดึงดูดลูกค้า โดยมีมาตรฐานในการให้บริการลดลง ในขณะที่การร้องเรียนไปยัง สภาเทคนิคการแพทย์ กลับไม่มีต้นตอที่จะสามารถสาวต่อไปได้ จึงทำให้ไม่สามารถเข้าไปได้ส่วนและแก้ไขปัญหาคือ</p>
โอกาส	อุปสรรค
<p>ตรวจวินิจฉัย เช่น ชุดตรวจวินิจฉัยใช้หัวดันทที่ไทยติดอันดับเป็น 1 ใน 3 ของโลก ขณะที่ชุดตรวจเอ็ดส์ ไทยผลิตได้เป็น 1 ใน 7 ของโลก ทำให้ธุรกิจห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ของไทยลดการนำเข้าชุดตรวจวินิจฉัยทั้งสองประเภทได้ ยกเว้นน้ำยาตรวจต่างๆ ที่ยังมีการนำเข้าที่สูงอยู่</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกิดธุรกิจตัวแทนด้านการตรวจสุขภาพและให้คำแนะนำด้านสุขภาพ โดยจะมีการส่งต่อให้ลูกค้าให้เข้ามารับบริการตรวจสุขภาพ ซึ่งจะส่งผลดีทางด้านตลาดแก่ธุรกิจได้ หากมีการสร้างความร่วมมือกับธุรกิจดังกล่าว โดยเฉพาะกิจการตรวจสุขภาพที่มีศักยภาพ สามารถให้บริการตรวจสุขภาพที่หลากหลายและไม่มีข้อจำกัดด้านบุคลากรในการให้บริการ <p>➢ เป็นธุรกิจที่เริ่มดำเนินกิจการหรือเข้าสู่ตลาดการให้บริการได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากติดขัดปัญหาเรื่องเงินทุนที่ต้องซื้อเครื่องมือและเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ต้องลงทุนสูง ต้องมีใบอนุญาตในการประกอบการ บุคลากรต้องใช้ความรู้ความสามารถเฉพาะทางในการให้บริการ และห้องปฏิบัติการทดสอบต้องได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเรื่องการพัฒนาภาพลักษณ์ให้เป็นที่ยอมรับของตลาดเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยุ่งยากพอสมควร ดังนั้น จึงเป็นโอกาสสำหรับผู้ให้บริการที่มีในตลาดอยู่แล้วในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการให้สามารถอยู่ในธุรกิจได้ต่อไป</p>	<p>➢ การใช้บุคลากรปฏิบัติการที่จบไม่ตรงกับสายอาชีพ ธุรกิจบริการทดสอบตัวอย่างทางการแพทย์โดยภาพรวมของทั้งประเทศ มีการใช้บุคลากรในวิชาชีพอื่นๆ แทนนักเทคนิคการแพทย์ เช่น งานด้านนิติเวช (Forensic Medicine) เนื่องจากสามารถปฏิบัติงานแทนกันได้ นอกจากนี้นักเทคนิคการแพทย์ ที่ตอนนี้มีการเปิดหลักสูตรธนาคารเลือดโดยตรง ทั้งที่จริงแล้วงานด้านธนาคารเลือดอยู่ในความรับผิดชอบของนักเทคนิคการแพทย์โดยตรงตามพรบ .เทคนิคการแพทย์ ทั้งนี้ นอกจากจะส่งผลกระทบต่อนักเทคนิคการแพทย์ในด้านโอกาสและการสะสมประสบการณ์ในการทำงาน ยังส่งผลในด้านคุณภาพ มาตรฐานหรือความรู้ทางเทคนิคในการปฏิบัติงานอีกด้วย</p>